

**JAVNO OBJELODANJIVANJE PODATAKA
HIPOTEKARNA BANKA AD PODGORICA
31.12.2015.**

Podgorica, maj 2016.

SADRŽAJ:

1.	Uvod.....	3
2.	Finansijski iskazi.....	3
3.	Strategije i politike upravljanja rizicima.....	3
4.	Konsolidacija.....	6
5.	Sopstvena sredstva.....	7
6.	Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala.....	10
7.	Kreditni rizik.....	16
8.	Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti.....	26
9.	Rizik druge ugovorne strane.....	36
10.	Operativni rizik.....	36
11.	Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica.....	37
12.	Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige.....	39
13.	Sekjuritizacija.....	41
14.	Tehnike ublažavanja kreditnog rizika.....	41

1. Uvod

U skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka, usvojenoj od strane Centralne banke Crne Gore i članom 3 ove Odluke kao i odredbama člana 104 Zakona o bankama, Hipotekarna banka AD Podgorica javno objelodanjuje informacije o svom finansijskom stanju i poslovanju.

Ovaj dokument ne sadrži zaštićene i povjerljive informacije čije bi javno objelodanjivanje ugrozilo konkurentsku poziciju banke, kao i informacije koje se odnose na lica koja stupaju u ugovorene odnose sa bankom čija je povjerljivost obavezujuća za banku.

2. Finansijski iskazi

U skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka kao i u skladu sa članom 100, stav 3, Zakona o bankama ("Sl. List CG" br. 17/08, 44/10 i 40/11) Banka objavljuje izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2015. godinu, u skraćenom obliku.

Izvještaj u skraćenom obliku se sastoji od mišljenja revizora o finansijskim izvještajima Banke, Bilansa Uspjeha i Bilansa Stanja, podataka o sastavu Odbora direktora, Odbora za upravljanje kreditnim rizikom i Odbora za reviziju, podataka o glavnom izvršnom direktoru i glavnom internom revizoru Banke i podataka o pokazateljima poslovanja.

Link: [Skracena verzija revizorskog izvjestaja_2015](#)

3. Strategije i politike upravljanja rizicima

I. Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Sistem upravljanja rizicima obuhvata organizacionu strukturu, strategije, politike, procedure, pravila, pravilnike, procese, aktivnosti i resurse za utvrđivanje, mjerenje odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o izloženostima rizicima, odnosno upravljanje rizicima u cjelini. Hipotekarna Banka nastoji uvrstiti kulturu rizika u sopstvenu kulturu korporativnog upravljanja.

Za izvještavanje i nadzor nad rizicima, nadležan je Odbor direktora Banke, a preko Izvršnih direktora Banke nastoji uvezati sve vrste rizika (sa akcentom na kreditne, operativne, rizike likvidnosti i tržišne rizike) u jedinstvenu cjelinu.

Linije komunikacije, izvještavanja i jasno razgraničenje procesa preuzimanja i odobravanja od analize rizika (kontrole rizika) kreiraju organizacionu strukturu koja izbjegava sukob interesa i nadležnosti.

Razumijevanje osnovnih načela upravljanja rizicima na nivou cjelokupne Banke predstavlja osnovu za jedinstvenu svijest i kulturu rizika unutar Banke. Banka redovno provjerava i unapređuje sistem upravljanja rizicima.

Profil rizičnosti Banke usklađen je sa Strategijom upravljanja rizicima Banka koristi ex ante i ex post analize i odstupanja rizika (plan/ostvareno). Strategijom upravljanja rizicima data je definicija apetita za preuzimanje rizika od strane Banke tj najveći nivo (limit) rizika kojeg je Banka spremna da preuzme.

Strategijom upravljanja rizicima Banka je takođe definisala smjernice za srednjoročno preuzimanje rizika te razvoj sistema upravljanja rizicima Banke. Iz strategije Banke proizilazi poslovni plan Banke. Cilj strategije je definisanje skupa osnovnih standarda za održivo, efikasno i efektivno upravljanje i kontrolu svih identifikovanih rizika kojima je Banka izložena. Strategija je rađena uzimajući u obzir interne i eksterne uticaje po principu „od vrha prema dnu“ (top down approach).

Banka je usvojila i sledeće strategije, politike, procedure, odluke, uputstva:

OBJAVLJUJE**IZVJEŠTAJ O IZVRŠENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2015. GODINU NEZAVISNOG REVIZORA****IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA****AKCIONARIMA HIPOTEKARNE BANKE A.D. PODGORICA****Izveštaj na finansijske izvještaje**

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Hipotekarne banke A.D. Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembar 2015. godine, bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i ostalih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim da omoguće pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, na osnovu revizije koju smo izvršili. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih normi i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija obuhvata sprovođenje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim izvještajima. Izbor revizorskih procedura zavisi od procjene revizora pri čemu se uzima u obzir i ocjena rizika da li finansijski izvještaji sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare ili greške. Vršeći procjenu takvog rizika, revizor razmatra i interne kontrole bitne za pripremu i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja pravnog lica, u cilju kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura u skladu sa okolnostima, ali ne i u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Banke. Revizija takođe uključuje ocjenu opravdanosti primjene odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući da obezbijede osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju objektivno i istinito finansijsko stanje Banke na dan 31. decembar 2015. godine i rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Podgorica, 31. maj 2016. godine

Ernst & Young Montenegro d.o.o.
Podgorica, Crna GoraStephen Fish
Partner

 Danijela Jović
Ovlašćeni revizor
PODACI O SASTAVU ODBORA DIREKTORA, ODBORA ZA UPRAVLJANJE KREDITNIM RIZIKOM, ODBORA ZA REVIZIJU, GLAVNOM IZVRŠNOM DIREKTORU I GLAVNOM INTERNOM REVIZORU BANKE**Članovi Odbora direktora, na dan 31. decembra 2015. godine:**

Sigilfredo Montinari, predsjednik
Božana Kovačević, član
Dolly Predović, član
Miljan Todorović, član
Renata Vinković, član
Goran Varat, član
Esad Zaimović, član

Članovi Odbora za upravljanje kreditnim rizikom, na dan 31. decembra 2015. godine su:

Ime i prezime Funkcija
Renata Vinković Predsjednik
Sigilfredo Montinari Član
Esad Zaimović Član

Članovi Odbora za reviziju, na dan 31. decembra 2015. godine su:

Ime i prezime Funkcija
Draško Popović Predsjednik
Božana Kovačević Član
Marko Žigmund Član

Na dan 31. decembra 2015. godine Glavni izvršni direktor je gospodin Esad Zaimović.
Na dan 31. decembra 2015. godine Glavni interni revizor je gospodin Veselin Ivanović.

POKAZATELJI POSLOVANJA BANKE NA DAN 31. DECEMBRA 2015. GODINE

Pokazatelji poslovanja Banke na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine su bili sljedeći:

Ostvareni pokazatelji poslovanja	2015.	2014.	Prosjeck
Ukupna aktiva	410,475	292,672	351,574
Neto profit	2,729	2,454	2,592
Osnovni kapital	21,481	19,979	20,730
Dopunski kapital	10,000	9,989	9,995
Sopstvena sredstva	31,481	29,968	30,725
Ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva	214,350	170,942	192,646
Koeficijent solventnosti	12.85%	15.25%	14.05%
Povraćaj na prosječnu aktivu	0.78%	0.95%	0.87%
Povraćaj na prosječni kapital	8.27%	8.11%	8.19%

BILANS USPJEHA

Od 1. januara do 31. decembra 2015. godine

(U hiljadama EUR)	Napomene	2015.	2014.
Prihodi od kamata	5a	17,337	14,383
Rashodi od kamata	5b	(5,647)	(5,318)
NETO PRIHODI OD KAMATA		11,690	9,065
Prihodi od dividendi		36	52
Troškovi obezvrjeđenja	6a	(3,272)	(1,574)
Troškovi rezervisanja	6b	(557)	379
Prihodi od naknada i provizija	7a	9,237	7,173
Rashodi naknada i provizija	7b	(3,730)	(2,707)
NETO PRIHODI OD NAKNADA		5,507	4,466
Neto dobiti od investicionih hartija od vrijednosti		172	197
Neto dobiti od kursnih razlika		630	412
Troškovi zaposlenih	8	(4,601)	(4,358)
Opšti i administrativni troškovi	9	(6,068)	(5,142)
Troškovi amortizacije	10	(811)	(783)
Ostali rashodi	11	(120)	(329)
Ostali prihodi	12	420	344
OPERATIVNI PROFIT		3,026	2,729
Porez na dobit	13	(297)	(275)
NETO PROFIT		2,729	2,454
Zarada po akciji / u EUR	34	87.17	78.39

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.
Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke AD, Podgorica, 26. maja 2016. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke AD, Podgorica:

 Esad Zaimović
Glavni izvršni direktor

 Aleksandar Mitrović
Izvršni direktor za poslove podrške poslovanja
**BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2015. godine**

(U hiljadama EUR)	Napomene	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	14	124,783	67,725
Kreditni i potraživanja od banaka	15	22,710	46,203
Kreditni i potraživanja od klijenata	16	188,289	145,977
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	17a	66,035	26,560
- koje se drže do dospelosti	17b	3,719	1,666
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala		8	8
Nekretnine, postrojenja i oprema	18	1,880	2,032
Nematerijalna sredstva	19	1,079	939
Odložena poreska sredstva	13c	25	24
Ostala finansijska potraživanja	20	780	601
Ostala poslovna potraživanja	21	1,167	937
UKUPNA SREDSTVA		410,475	292,672
OBAVEZE			
Depoziti banaka	22	692	597
Depoziti klijenata	23	317,533	215,318
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	24	41,142	29,674
Rezerve	25	1,294	711
Tekuće poreske obaveze		294	253
Odložene poreske obaveze	13c	33	29
Ostale obaveze	26	5,130	4,520
Subordinisani dug	27	9,952	9,939
UKUPNE OBAVEZE		376,070	261,041
KAPITAL			
Akcijski kapital	28	16,006	16,006
Emisiona premija		7,444	7,444
Neraspoređena dobit		2,729	2,454
Ostale rezerve		8,226	5,727
UKUPAN KAPITAL		34,405	31,631
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		410,475	292,672
VANBILANSNA EVIDENCIJA	30	550,355	537,148

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.
Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke AD, Podgorica, 26. maja 2016. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke AD, Podgorica:

 Esad Zaimović
Glavni izvršni direktor

 Aleksandar Mitrović
Izvršni direktor za poslove podrške poslovanja

- Strategiju upravljanja rizicima
- Strategiju upravljanja kapitalom banke
- Godišnji plan kapitala
- Politiku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP)
- Izvještaj procjene adekvatnosti internog kapitala
- Kreditnu strategiju
- Politiku upravljanja kreditnim rizikom
- Kreditnu politiku
- Proceduru obavljanja kreditnog posla
- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika portfolija kredita
- Pravila i tehnike ublažavanja kreditnog rizika
- Politiku vrednovanja bilansne aktive i vanbilansa, primjenom MRS 39 (metodologija obezvređenja i vjerovatnog gubitka)
- Proceduru vrednovanja bilansne aktive i vanbilansa, primjenom MRS 39 (metodologija obezvređenja i vjerovatnog gubitka)
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolija i upravljanje problematičnim kreditima
- Procedura prinudne naplate potraživanja
- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti
- Politiku upravljanja likvidnošću
- Plan upravljanja likvidnošću u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Politiku upravljanja operativnim rizikom
- Proceduru za upravljanje operativnim rizikom
- Politiku za upravljanje tržišnim rizikom
- Proceduru za upravljanje tržišnim rizikom
- Politiku za upravljanje rizikom zemlje
- Proceduru za upravljanje rizikom zemlje
- Politiku o utvrđivanju i evidentiranju povezanih lica i lica povezanih sa bankom
- Proceduru za utvrđivanje i evidentiranje povezanih lica i lica povezanih sa bankom.

II. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima i drugih odgovarajućih aranžmana

Banka upravljanje rizicima definiše kroz sistem internih akata, organizacije i kontrolnih mehanizama koji uključuju mjerenje, razgraničenje, koncentraciju, validaciju i procjenu rizika te sisteme limita i preuzimanje rizika po pojedinim poslovnim područjima i vrstama rizika.

Okvir upravljanja rizicima u Banci uključuje i edukaciju zaposlenih, širenje kulture i promocije svijesti o postojanju rizika, izvorima istih te upravljanju rizicima. Okvir upravljanja rizicima postavljen je u skladu sa standardima, regulatornim te kvantitativnim i kvalitativnim zahtjevima.

Efikasnost upravljanja rizicima nastoji se postići i smanjivanjem i izbjegavanjem preklapanja i kontinuiranim unapređenjem procesa, metodologija, modela, kontrola i sistema.

Služba za kontrolu rizika, prema novoj organizacionoj šemi, nije dio Sektora upravljanja kreditnim rizikom već je samostalna služba koja odgovara Izvršnim direktorima Banke.

Služba za kontrolu rizika upravlja rizicima na nivou Banke. Upravljanje rizicima podrazumijeva: identifikovanje, mjerenje, praćenje i izvještavanje o rizicima. Služba razvija politike i procedure za upravljanje rizicima, kao i metodologije i postupke za njihovo mjerenje. Služba za kontrolu rizika kontroliše: operativni, tržišni, rizik likvidnosti i rizik zemlje na nivou Banke.

U sklopu Sektora za upravljanje kreditnim rizikom formirane su sledeće organizacione službe zadužene za upravljanje, procjenu i mjerenje rizika:

1. **Služba za kreditnu analizu:** utvrđuje i procjenjuje kreditni rizik pri odobravanju plasmana pravnim licima i fizičkim licima kako bi se ostvario maksimum kontrole troška kreditnog rizika na nivou Banke te ostvarila maksimalna dobit iz kreditnog poslovanja.
2. **Služba za vođenje rizičnih plasmana:** upravlja rizičnim plasmanima Banke sa ciljem oporavka, naplate i restrukturiranja potraživanja.
3. **Služba za monitoring kreditnog portfolija:** odgovorna je za uspješno i pravovremeno sprovođenje svih faza procesa monitoringa kreditnog portfolija pod svojom ingerencijom, u poslovnim organizacionim dijelovima (a to su fizička lica, pravna lica i druga koja nijesu u prinudnoj naplati)

III. Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika

Služba za kontrolu rizika analizira i procjenjuje osnovne kategorije rizika:

- Tržišni rizik
- Rizik likvidnosti
- Rizik zemlje
- Operativni rizik

Kod **kreditnog rizika**, kroz izvještaje, prati se na mjesečnom nivou kretanje portfolija u poslednjih 12 mjeseci u apsolutnim ciframa i indeksno (indeks isti mjesec prije 12 mjeseci) te prati strukturu portfolija sa stanovišta bonitetnih grupa, kretanje portfolija i rezervacija za očekivane kreditne gubitke, strukturu promjena kredita u odnosu na prethodni mjesec. Na mjesečnom nivou se izrađuju tranzicione matrice, strukture kašnjenja, strukture rezervacija, struktura portfolija po djelatnostima, velike izloženosti, izloženost prema akcionarima (sa kvalifikovanim i nekvalifikovanim učešćem) i izloženost prema članovima Odbora direktora. Na kvartalnom nivou se obračunavaju i prate ispravke vrijednosti i vrši obračun individualne ispravke vrijednosti.

Upravljanjem tržišnim rizikom prati se rizik kamatne stope, valutni rizik i pozicijski rizik.

Upravljanjem rizikom kamatne stope prati se kretanje kamatne marže, vrši se GAP analiza i ocjena standardnog kamatnog šoka od 200 bp, po značajnim valutama i sumarno, analiza uticaja kamatnog rizika na ekonomsku vrijednost Banke.

Upravljanjem rizikom likvidnosti prati se ročna usklađenost i GAP po vremenskim zonama i kumulativno poslovanje Banke u okviru utvrđenih limita.

Upravljanjem rizikom zemlje prati se izloženost Banke prema nerezidentima tj licima koja imaju sjedište/prebivalište van Crne Gore.

IV. Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika, strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanje rizika

Prvi nivo zaštite kod kreditnih rizika a i ostalih rizika su nivoi odlučivanja, gdje se na jasan i transparentan način u obliku matrica odlučivanja definiše proces donošenja odluka i sagledavanja rizika.

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, takođe, Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. kolateralom.

Kolateral, kao sekundarni izvor povrata duga, uzima se u obzir ukoliko se primaran izvor povratka duga (novčani tok) ocijeni nedovoljnim/neadekvatnim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za obezbjeđenje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – Katalogom kolaterala.

Banka za potrebe umanjena kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurani hipotekom na nepokretnosti(ima). Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika. Međutim, Banka u određenim situacijama prihvata i da su kreditni i hipotekarni dužnik različita lica. Banka takođe prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente obezbjeđenja, čija je vrijednost tokom vremena stabilna. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena, tj vrijednost kolaterala ne smije biti u koelaciji sa primarnim izvorima otplate (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolaterala i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju. Banka je definisala sledeće politike i procedure za ublažavanje rizika:

- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika portfolija kredita
- Pravila i tehnike ublažavanja kreditnog rizika
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolia i upravljanje problematičnim kreditima
- Procedura prinudne naplate potraživanja
- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Plan upravljanja likvidnošću u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Proceduru za utvrđivanje i evidentiranje povezanih lica i lica povezanih sa bankom
- Proceduru za stres testiranje svih vrsta rizika.

Stres testiranje svih vrsta rizika se sprovodi kako bi se uočile slabosti i mane sistema i na vrijeme (ex-ante) reagovalo na iste.

4. Konsolidacija

U Zakonu o računovodstvu i reviziji Crne Gore (“Sl. List RCG” br. 69/05 od 18.05.2005, “Sl. List RCG” br. 80/08 od 26.12.2008, 32/11 od 01.07.2011) članom 3b definisano je da:

- 1) Pravna lica koja imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) dužna su da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju konsolidovane finansijske izvještaje, u skladu sa MRS.

- 2) Konsolidovani Finansijski Iskazi su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica.

Kako Banka nije matično, a ni zavisno pravno lice ona svoje Finansijske Izvještaje sastavlja na individualnoj osnovi (Standalone Financial Statements).

5. Sopstvena sredstva

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Sopstvena sredstva banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banka („ Sl. List RCG“ br. 38/11 od 02.08.2011 i 55/12 od 02.11.2012) čine:

1. osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala i
2. dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

1. uplaćeni akcionaraski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije
2. naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija
3. rezerve:
 - a. rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama
 - b. rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)
4. neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za poreze na dobit i druge očekivane troškove
5. dobit u tekućoj godini ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:
 - a. skuština akcionara, ili odbor direktora uz ovlašćenje skupštine akcionara, je donijela odluku da se dobit koja se ostvari u tekućoj godini, u ostvarenom ili manjem iznosu, rasporedi u rezerve, povećanje akcijskog kapitala, za pokriće gubitka iz prethodnih godina i/ili u neraspoređenu dobit iskazano u procentima,
 - b. dobit je umanjena za pripadajući porez na dobit i druge očekivane troškove
 - c. postojanje dobiti je potvrdio spoljni revizor
 - d. banka je dobila saglasnost od Centralne banke za uključivanje dobiti u osnovni kapital banke

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala banke su:

1. gubitak iz prethodnih godina
2. gubitak iz tekuće godine
3. nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija
4. nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije
5. nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosti usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti
6. pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke
7. iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva utvrđenih posebnim propisom Centralne banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

1. nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija
2. naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija
3. iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive
4. subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi predviđeni Odlukom o adekvatnosti kapitala (Član 6)
5. hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi predviđeni Odlukom o adekvatnosti kapitala (Član 7)
6. revalorizacije rezerve na nepokretnosti u vlasništvu banke

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

1. stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije
2. potraživanja I potencijalne obaveze obezbijeđene hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital

Subordinisani dug se može uključiti u izračunavanje dopunskog kapitala ukoliko:

1. je dug u cjelosti uplaćen
2. je dug neobezbijeđen, odnosno banka ne garantuje plaćanje po tom dugu sopstvenim jemstvom, hipotekom ili na bilo koji drugi način
3. je u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama I isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima
4. se dug može koristiti za isplatu potraživanja povjerilaca u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije banke
5. se isplata duga povjeriocima ili otkup od same banke prije dospelja mogu izvršiti samo:
 - a. u slučaju pretvaranja subordinisanog duga u akcije, isključujući kumulativne povlašćene akcije
 - b. u drugim slučajevima, uz saglasnost Centralne banke, ako isplata duga ne pogoršava pokazatelje adekvatnosti kapitala banke
6. je rok dospelja duga unaprijed određen I duži od pet godina računajući od dana uplate
7. je o subordinisanom dugu zaključen pismeni ugovor koji, pored uslova iz tačaka 2-6 ovog člana, sadrži I napomenu da se subordinisani dug ne može smatrati depozitom.

Ukoliko je ugovoreno vraćanje subordinisanog duga u ratama, taj dug se može tretirati kao element dopunskog kapitala samo ako prva rata dospelja za vraćanje u roku dužem od pet godina.

Prilikom izračunavanja dopunskog kapitala Banka je dužna da ukupni iznos subordiniranog duga umanjuje za po 20% početkom svake od poslednjih pet godina koje prethode ugovorenom roku dospelja duga.

Hibridni instrument se može uključiti u izračunavanje dopunskog kapitala ukoliko:

1. je instrument izdala banka sa namjerom da ga uključi u izračun dopunskog kapitala
2. je obaveza po tom instrumentu u cjelosti uplaćena
3. je instrument neobezbijeđen, odnosno banka ne garantuje plaćanje po tom instrument sopstvenim jemstvom, hipotekom ili na bilo koji drugi način
4. je instrument u cjelosti, bezuslovno I bez odlaganja raspoloživ za pokriće gubitka
5. je u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama I isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima
6. je rok dospelja duga unaprijed određen I duži od pet godina računajući od dana uplate
7. isplata povjeriocima ili otkup od same banke prije dospelja nijesu mogući osim u slučaju pretvaranja ovog instrumenta u akcije banke, isključujući povlašćene kumulativne akcije
8. u slučaju da nivo sopstvenih sredstava padne ispod zakonom propisanog nivoa, banka ne može, do postizanja propisanog nivoa sopstvenih sredstava i/ili koeficijenta solventnosti, isplaćivati kamate, naknade I druge prinose po osnovu tog instrumenta i
9. u roku od 90 dana od dana kada se utvrdi da je iznos sopstvenih sredstava pao ispod iznosa koji predstavlja 75% propisanog iznosa, banka ne povećava sopstvena sredstva do propisanog nivoa, banka pretvara taj instrument u akcije koje se uključuju u osnovni kapital banke

Ukoliko je za hibridni instrument ugovorena obaveza banke da svoje obaveze po tom instrumentu plaća u ratama, taj instrument se može tretirati kao element dopunskog kapitala, samo ako prva rata dospelja za plaćanje u roku dužem od pet godina.

U poslednjoj godini prije dospelja hibridni instrument se ne uračunava u dopunski kapital banke.

Odbitne stavke od sopstvenih sredstava banke su:

1. direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija
2. ulaganja Banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije, u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije
3. ukupan iznos direktnih ili indirektnih ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganje u subordinisani dug i hibridne instrumente koji nijesu obuhvaćeni tačkom 2

4. direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% kapitala tog društva, odnosno kompanije
5. iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koje prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja su u skladu sa ovim članom Odluke
6. Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa Bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljeni pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim pravnim licima koja nijesu povezana sa bankom
7. potraživanja ili potencijalne obaveze obezbijeđene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama
8. iznos izloženosti po osnovu sekjuritizacijskih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojom se uređuje sekjuritizacija, utvrđen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.

Banka ne može uključivati u sopstvena sredstva:

1. dobit ili gubitak po osnovu obaveza vrednovanih po fer vrijednosti koji proizilaze iz promjena kreditnog rejtinga banke
2. rezerve za hedžing novčanog toka prethodno vrednovane po amortizacionom trošku i hedžingu novčanog toka koji se odnosi na neplanirane transakcije
3. nerealizovanu dobit od investicione imovine i finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju

Banka može subordinisani dug i hibridni instrument uključiti u dopunski kapital samo ukoliko Centralnoj Banci dostavi dokaz da su za uključivanje subordinisanog duga, odnosno hibridnog instrumenta u dopunski kapital ispunjeni gore pomenuti članovi.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka ("Sl. List CG" br. 55/2012) sopstvena sredstva banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopuskog kapitala Banke, umanjen za odbitne stavke. Sopstvena sredstva banke sa stanjem na dan 31.12.2015. iznose 31.481 miliona EUR. Sopstvena sredstva banke na ovaj datum nijesu direktno uporediva sa 2012, 2011 i ranijim godinama uslijed promjene načina obračuna. Od 1 januara 2013 primijenjena je metodologija Međunarodnih Računovodstvenih Standarda 39 (MRS 39 ili IFRS).

Osnovni elementi sopstvenih sredstava iznose 29.583 miliona EUR dok su odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala 8.102 miliona EUR, a dopunski elementi iznose 10.000 miliona EUR.

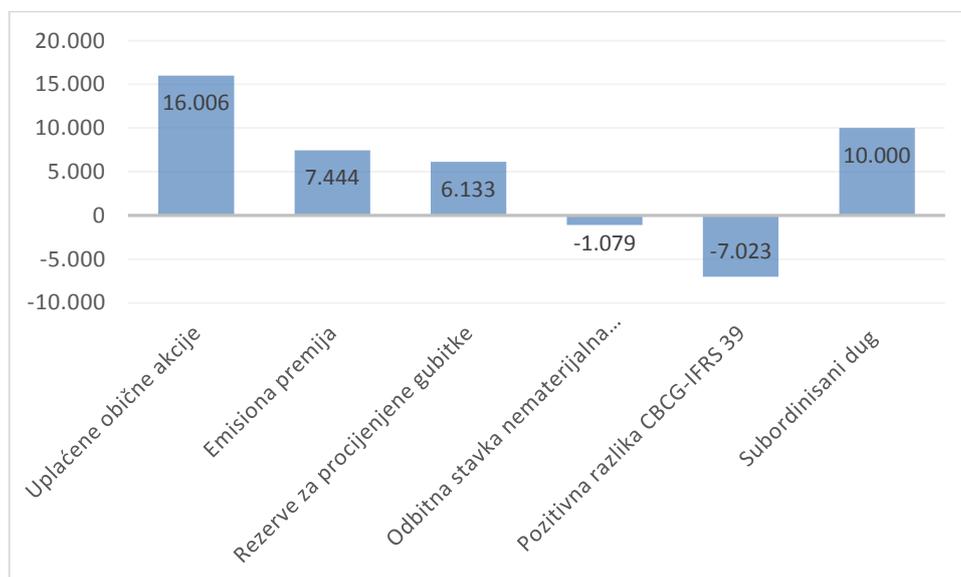
Ponderisana bilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31.12.2015. godine iznosi 214.350 miliona EUR (31.12.2014. RWA: 170.942 i na 31.12.2013. 124.796). U skladu sa Zakonom o bankama a koji je u primjeni na 31.12.2015. godine, Banka je dužna da održava minimalni koeficijent solventnosti u iznosu od 10%. Koeficijent solventnosti na dan 31.12.2015. godine iznosi: 12,85% (2014. koeficijent solventnosti: 15,25 %). Ukoliko uključimo neto dobit ostvarenu u 2015. godini u iznosu od 2.729 koeficijent solventnosti na 31.12.2015. godine je iznosio bi: 13,97%.

Na dan 31.12.2015. godine ni jedan pokazatelj poslovanja Banke ne odstupa od propisanog minimuma kako se to zahtijeva u skladu sa zakonskom regulativom Centralne Banke Crne Gore.

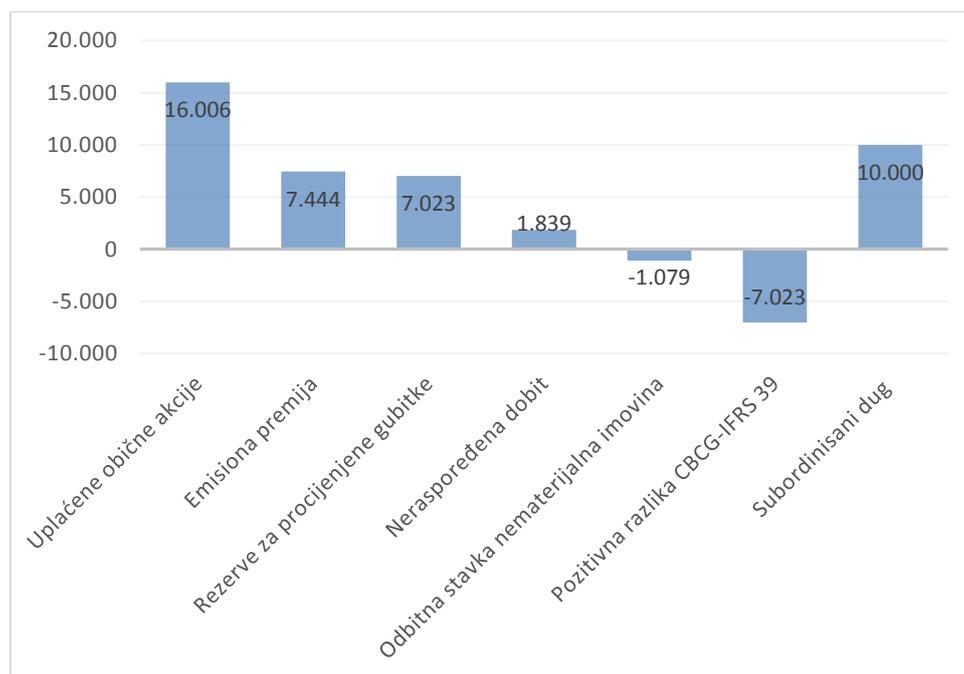
Ostvareni pokazatelji poslovanja po godinama

Pozicija\Godina	2011	2012	2013	2014	2015
Ukupna aktiva u '000 EUR	155.593	173.777	224.077	292.672	410.475
Ponderisana aktiva (RWA) u '000 EUR	106.740	121.048	124.796	170.942	214.350
Povraćaj na prosječnu aktivu (ROA)	1,07%	0,98%	1,19%	0,95%	0,78%
Povraćaj na prosječni kapital (ROE)	6,81%	6,77%	8,83%	8,11%	8,27%
Koeficijent solventnosti	16,98%	15,05%	13,12%	15,25%	12,85%
*Koeficijent solventnosti nakon uključene dobiti iz prethodne godine			14,67%	16,49%	13,97%

Dijagramom predstavljena struktura sopstvenih sredstava bez tekuće dobiti u Hipotekarnoj banci AD na 31.12.2015.

Dijagramom predstavljena struktura sopstvenih sredstava sa tekućom dobiti u Hipotekarnoj banci AD na 31.12.2015.

6. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala

I. Sažet opis metodologije koje banka koristi za procjenu adekvatnosti internog kapitala banke

Banka formira katalog rizika i na osnovu ekspertskog mišljenja identifikuje materijalno značajne rizike koje prati u svom ICAAP modelu.

Banka je koristeći se ekspertskim mišljenjem ključnih rukovodilaca i zaposlenih definisala sledeće rizike kao materijalno značajne:

Kreditni rizik - Hipotekarna banka za potrebe ICAAP a koristi standardizovanu metodu koju je propisala CBCG i koja se koristi kao osnova za kalkulisanje potrebnog kapitala za potrebe ocjene koeficijenta solventnosti uz nadogradnju u dijelu rezultata stres testiranja. Na standardizovani obračun potrebnog kapitala za kreditni rizik dodaje se potreban kapital koji bi pokrio promjene uslijed stresa.

Banka sprovodi stres testiranje kreditnog rizika na kvartalnoj osnovi. U samom stres testiranju se koriste različite pretpostavke: Uvećanje NPL-a uslijed makoekonomskih kretanja u zemlji i regionu, smanjenje vrijednosti hipoteka koje se koriste kao kolaterali (smanjenje vrijednosti procjene za stambene nepokretnosti i poslovne nepokretnosti), uvećanje broja klijenata koji kasne preko 90 dana. Pravljenjem više različitih scenarija kalkuliše se nova vrijednost PBA (Ponderisane Bilansne Aktive) i PVB (Ponderisani Vanbilans). Tako dobijena vrijednost PBA/PVB predstavlja uvećanu komponentu kreditnog rizika (a rezultat je pomjeranja klijenata iz određenih grupa pondera u lošije). Takođe Banka radi na promjenama vremenskih zona i grupa u kojima bi se klijenti našli u promijenjenim okonostima, uticaja na bilans uspjeha, uticaja na neto izloženost (Izloženost – izdvojena ispravka vrijednosti) pri kalkulisanju PBA, PVB i uticaju na gradacije kroz razliku između obračuna rezervacija po CBCG i ispravke vrijednosti internog modela.

Rizik likvidnosti banke se definiše kao nesposobnost banke da izvršava svoje obaveze u roku njihovog dospijea i rizika nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke. Samim tim, pod rizikom likvidnosti banke podrazumijeva se obezbjeđivanje dovoljnog obima (novčanih) sredstava za pokriće svih obaveza banke (bilansnih i vanbilansnih) na dan njihovog dospijea.

Likvidnost se može definisati kao:

- kratkoročna (operativna) i
- strukturna likvidnost (na rok).

Operativnom ili kratkoročnom likvidnošću podrazumijeva se sposobnost banke da izvršava dnevne ili obaveze koje dospijevaju u kratkom roku (do sedam dana).

Obezbjeđenje strukturne likvidnosti pretpostavlja i ima za cilj usklađivanje novčanih primanja i novčanih izdavanja banke u dužem vremenskom periodu (preko sedam dana). Kao potreban kapital za pokriće rizika Hipotekarna banka koristi najveći GAP likvidnosti do 30 dana u poslednjih 12 mjeseci.

Rizik likvidnosti tržišta se definiše kao nesposobnost tržišta da obezbijedi dovoljno novca na tržištu pod uslovima koji mogu da obezbijede profitabilno i likvidno poslovanje banaka i privrede. Svaki poremećaj na tržištu likvidnosti utiče na rizik poslovanja banaka i na rizik ostvarenja postavljenih poslovnih ciljeva. Pri ocjeni se koristi ocjena eksperata.

Rizik likvidnosti – Banka pri računanju ekonomskog kapitala banke za rizik likvidnosti uzima GAP analizu i primjenu kamatnog šoka od 300 bp za potrebe ICAAP-a. Za regularne potrebe to je šok od 200 bp.

Rizik koncentracije – Korelacija djelova kreditnog portfolija (plasmata, klijenata, povezanih osoba, industrijskih sektora) unutar regulatornog kalkulisanja adekvatnosti kapitala nije adekvatno procijenjena. Banka prepoznaje činjenicu da je izloženost visoko – koncentrisanog kreditnog portfolija kreditnom riziku veća od one odgovarajuće diverzifikovanog portfolija zbog čega je njegov uticaj na profil rizičnosti manjih banaka izraženiji od onoga na profile većih banaka. Takođe je svjesna koncentracije na strani depozita. Međutim, Banka nije u stanju izmjeriti/procijeniti korelacije među elementima kreditnog portfolija na temeljima kojih bi mogla objektivnije procijeniti nivo ekonomskog kapitala koji bi odgovarao prisutnom nivou rizika (kreditne/depozitne) koncentracije. Stoga, Banka ekonomski kapital za rizik koncentracije svog portfolija procjenjuje na temelju visine ekspertno postavljene faktora (CAOF-a; eng. Concentration add-on factor) kojim prilagođava ekonomski kapital za kreditni rizik i rizik koncentracije depozita.

Kako je Crna Gora relativno mala, Banka smatra da je uticaj geografske i/ili industrijske izloženosti bez većeg značaja.

Kamatni rizik u knjizi banke – Banka se, pri računanju ekonomskog kapitala banke za kamatni rizik u knjizi banke, koristi pojednostavljenim izračunom promjene ekonomske vrijednosti kapitala banke i kalkulacije standardnih kamatnih šokova od 100, 200 bp na GAP banke. Računa se rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usljed promjena kamatnih stopa. Kod ICAAP-a će se koristiti kamatni šok od 300 bp.

Strateški rizik i upravljački rizik – Ideja iza materijalnosti i kapitalne relevantnosti ovih rizika počiva na pretpostavci da se strateške odluke i očekivanja poslovne okoline reflektuju u računu bilansa uspjeha (dobit ili gubitak Banke). Bančin bilans uspjeha predstavlja svojevrsnu mjeru kvaliteta usvojenih strategija (njihove implementacije i procjene uticaja i očekivanja poslovne okoline).

Zbog nemogućnosti istorijskog modeliranja (mjesečnih ili kvartalnih) devijacija od realizovane bruto dobiti Banka se pri procjeni odgovarajućeg nivoa ekonomskog kapitala za ove komponente njenog profila rizičnosti koristi definisanim postotkom ukupnih regulatornih kapitalnih zahtjeva, propisanog od strane regulatora.

Operativni rizik se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarenja gubitka u poslovanju Banke, uslijed neadekvatnih ili propusta vezanih za interne procese, kontrole i ljude ili/ i eksternih događaja, odnosno usled slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu Banku izložiti riziku. Banka u kalkulaciji potrebnog kapitala za pokriće operativnih rizika koristi osnovni indikator, a paralelno (Hipotekarna Banka nije još tražila dozvolu od CBCG pa nije u pitanju zvanična kalkulacija) koristi i standardizovani pristup kao dopunski parametar.

Rizik zemlje se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka za Banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od fizičkih i pravnih lica sa prebivalištem/sjedištem izvan Republike Crne Gore, a iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika i obuhvata:

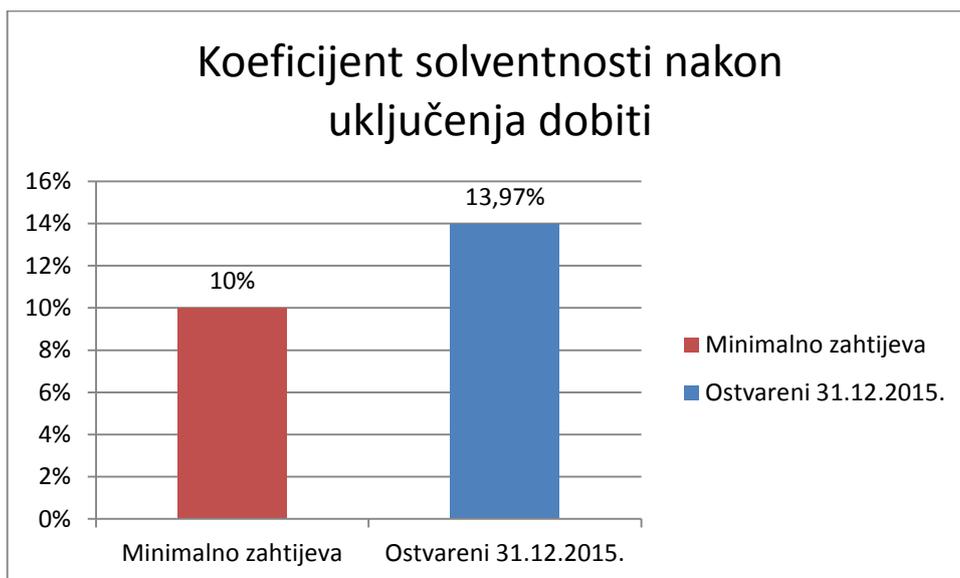
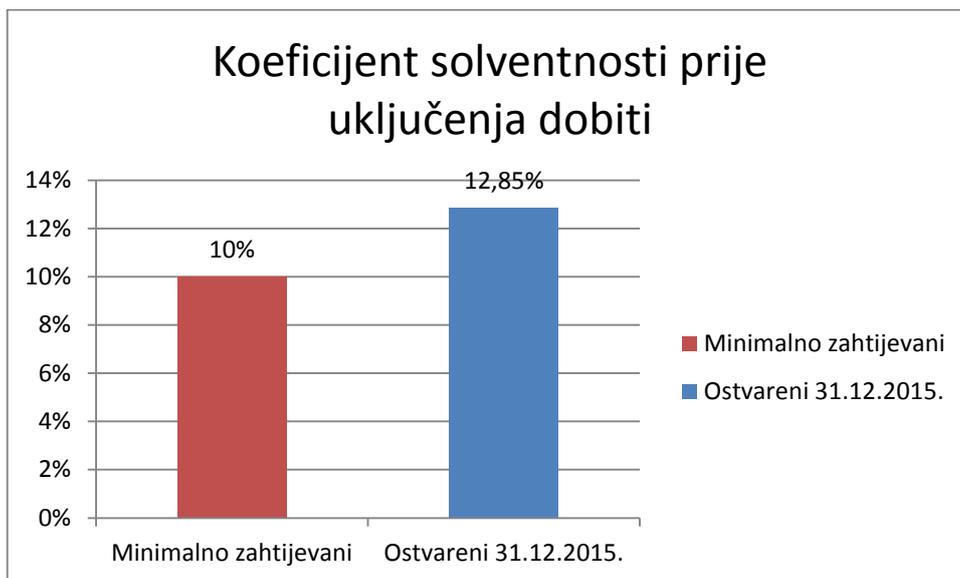
- **Političko-ekonomski rizik**, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka koja proizilazi iz nemogućnosti naplate potraživanja banke zbog ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika, kao i opštih ekonomskih i sistemskih prilika u toj zemlji.
- **Rizik transfera**, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarenja gubitaka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje dužnika, koja proizilazi iz ograničenja plaćanja obaveza prema povjeriocima iz drugih zemalja u određenoj valuti, utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika. Banka za rizik zemlje koristi standardizovani pristup.

Rizični profil	Metodologija izračuna kapitala za rizični profil	Regulatorni zahtjev	Metodologija izračuna kapitala za rizični profil	Interne potrebe za kapitalom	KRP; Ekonomski kapital, kapacitet za preuzimanje rizika	Ukupno dostupan interni kapital_SS B_IK
A) Dio 1 Rizici za koje se izračunavaju minimalni kapitalni zahtjevi						
Kreditni rizik	Standardizovani pristup	21.487	Standardizovani pristup + Stres test RS + PBA (Bazel 1 - bazel 2) X0,25	23.088	24.350	25.700
Operativni rizik	jednostavni metod – BIA	2.447	BIA jednostavni metod + 20% za stres test	2.936	3.125	3.300
Tržišni rizik	Pojednostavljeni pristup	0	Pojednostavljeni pristup	0	0	0
Rizik zemlje	Pojednostavljeni pristup	559	Pojednostavljeni pristup + Stres test	632	855	900
B) Dio 2 Rizici koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima						
Rizik kamatne stope iz bankarske knjige	Interna metodologija, standardizovani kamatni šok od 100/200 bps	48	Sok od 300 bps umjesto 200 bps	72	72	74
Rizik likvidnosti	Interna i GAP analiza i primjena kamatnog šoka od 200 bps	4	Sok od 300 bps umjesto 200 bps	6	5	7
C) Dio 3 Rizici koji nisu pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima						
Rezidualni rizik (CRM)			Ne izračunava se posebno			
Rizik sekjuritizacije			Ne izračunava se posebno			
Rizik koncentracije			COAF + HHI	1.430	1.500	1.500
OSTALI RIZICI						
Strateški rizik			Ne izračunava se posebno			
Reputacioni rizik			Ne izračunava se posebno			
D) 4 uticaj eksternih faktora i ekonomsko poslovno okruženje uključujući rezultate testiranja otpornosti na stress			Ne izračunava se posebno			
		24.545		28.164	29.907	31.481

II. Potrebni kapital za održavanje tekućih i budućih aktivnosti

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) je na 31.12.2015. godine imala sopstvena sredstva banke u apsolutnom iznosu od 31.481 EUR (u '000 EUR) i koeficijent solventnosti od 12,85% (zakonski zahtijevani minimum je 10%). Na osnovu Strategije rasta i razvoja banke u 2014. godini Banka je izvršena emisija subordiniranog duga. Planirana dobit u 2015, postojeći kapital uz planirani subordinirani dug i planirani rast Banke su na nivou koji omogućava održavanje i više nego dovoljnog procenta koeficijenta solventnosti (na nivou većem od minimalno propisanog), da koeficijent neće biti ugrožen ni u jednom trenutku i da će se racionalno koristiti kapital i balans rizika i prinosa. Koeficijent

solventnosti na 31.12.2015. nakon uključanja neto dobiti ostvarene u 2015. godini u iznosu od 2.729 EUR (u '000 EUR) iznosio bi 13,97%.

I. Potrebni kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica je na 31.12.2015. godine ukalkulisala potreban kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti u iznosu od: 21.435 EUR (u '000 EUR).

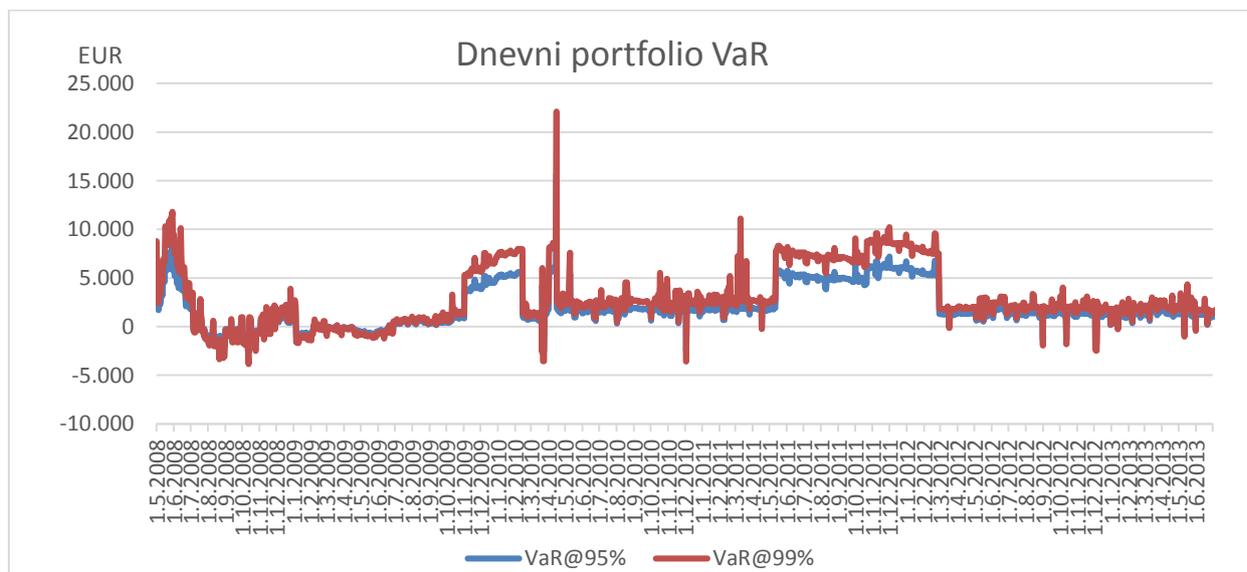

II. Potrebni kapital za tržišne rizike

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica na 31.12.2015. je izdvojila 0 EUR potrebnog kapitala za tržišne rizike obzirom da valutni rizik nema velikog značaja za Banku (iznosi manje od 2% sopstvenih sredstava Banke).

Kategorije potrebnog kapitala za tržišne rizike 31.12.2013	iznos u '000 EUR
Potreban kapital za devizni rizik	0
UKUPNO:	0

Za potrebe internih kalkulacija se radi i VaR metodologija, sa intervalom povjerenja od 5% i 1%. U narednom dijagramu je prikazan dnevni VaR 95 i 99% za devizni rizik.

III. Potrebni kapital za operativne rizike

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) na osnovu Basic Indicator Approach-a (jednostavni metod, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, poglavlje VI - Izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik; član 6.1. Metodologije; Metodologija za izračunavanje potreba za

kapitalom) je iskalkulisala 2.824 EUR (u '000 EUR) potrebnog kapitala za operativne rizike u 2015. godini.

7. Kreditni rizik

I. Definicija dospjelih nenaplaćenih potraživanja i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju „C“ ili niže)

Dospjela nenaplaćena potraživanja su sva potraživanja koja nisu naplaćena u roku dospjeća, bez obzira koliko je vremena prošlo od tog roka.

Kod klijenata za koje se utvrdi nemogućnost plaćanja ugovorenih obaveza (neurednost u plaćanju – kašnjenje preko 90 dana, pogoršanje finansijskog položaja uslijed kojeg banka očekuje gubitak, izvršena restrukturanja uslijed nemogućnosti plaćanja, stečaj, prevare, fizičko lice je umrlo i sl.) koje su dospjele po ugovorenoj dinamici plaćanja u skladu sa Ugovorom o plasmanu.

Kašnjenje preko 90 dana:

Bruto princip obuhvata sva kašnjenja preko 90 dana.

Neto princip odbija garancije prvoklasnih banaka i države i depozite kao obezbjeđenja od bruto kašnjenja preko 90 dana.

Kašnjenja preko 90 dana:

Datum	bruto krediti, u '000 EUR	neto krediti, u '000 EUR
dec.11	3.950	3.730
dec.12	3.258	3.058
dec.13	8.189	8.168
dec.14	4.046	4.023
dec.15	6.002	5.996

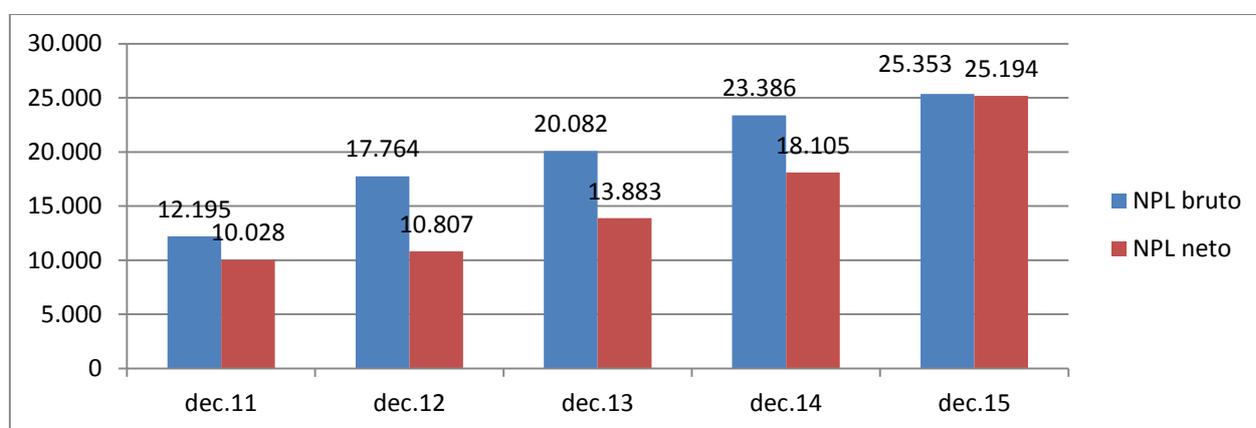
U kategoriju *nekvalitetna aktiva* pored klijenata koji kasne sa plaćanjem spadaju i klijenti klasifikovani u kreditne rejting kategorije: C1, C2, D i E. (Klasifikacija C1 i C2 često nije posljedica kašnjenja već lošijih finansijskih pozicija i racija u finansijskim izvještajima, kod pravnih lica)

Bruto princip obuhvata sve C,D i E kredite.

Neto princip odbija garancije prvoklasnih banaka i države i depozite kao obezbjeđenja od bruto NPL-a (C,D i E).

NPL bruto i neto za decembar 2011, 2012, 2013, 2014. i 2015. godine

	NPL bruto	NPL neto
dec.11	12.195	10.028
dec.12	17.764	10.807
dec.13	20.082	13.883
dec.14	23.386	18.105
dec.15	25.353	25.194

II. Opis metoda usvojenih za utvrđivanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti

Analiza i praćenje se radi na nivou individualnog klijenta i pojedine transakcije kao i na nivou portfolija. Upravljanje rizicima i odluke o kreditiranju zasnivaju se na kreditnim politikama, procedurama, pravilnicima za upravljanje rizicima i odgovarajućim alatima i procesima razvijenim u tu svrhu. Pri odobravanju kreditnih plasmana, svaki predlog se analizira sa aspekta rizika. Kreditna odluka se donosi u skladu sa nivoima odlučivanja koji su jasno i precizno definisani. Kod odlučivanja se koristi matrica odlučivanja i mogući ishodi glasanja kao i sam proces eskalacije u slučaju nepostojanja jedinstvenog mišljenja i stava po pitanju zahtjeva za plasmanom.

Pri analizi Banka utvrđuje: 1) namjenu kredita; 2) kreditnu sposobnost tražioca kredita, vrijednost kolaterala i uticaj drugih faktora koji su relevantni za mjerenje izloženosti kreditnom riziku.

Pripremljeni kreditni predlog dostavlja se Službi za kreditnu analizu u kojoj se vrši analiza istog, kao i analiza pokazatelja poslovanja, odnosno finansijskog stanja dužnika. Kreditna analiza obavezno sadrži procjenu da li će dužnik ostvarivati novčane tokove kojima će se obezbijediti otplata glavnice i kamate. Prilikom kreditne analize vodi se računa o zakonski i interno propisanim limitima, vodeći računa o koncentraciji po djelatnostima, opštinama, regionima, koncentraciji kolaterala, koncentraciji individualnih i grupa klijenata.

Sama kreditna analiza obuhvata analizu: profitabilnosti, likvidnosti, kapitalizacije, prošlih tokova gotovine, budućih tokova gotovine, istoriju otplate i saradnje sa bankom, kolaterale, zavisnost od kupaca, dobavljača, trend u grani u kojoj se poslovanje obavlja i ostalo. Analiza se zasniva na

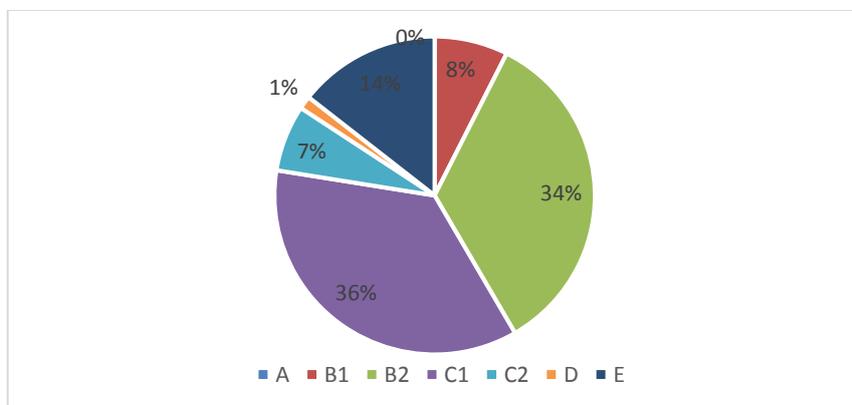
kvantitativnim podacima. Pored kvantitativne analize radi se i kvalitativna analiza a koja se odnosi na menadžment, kvalifikacionu strukturu, iskustvo u djelatnosti, očekivane trendove.

Banka vrši klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa u skladu sa rejtingom klijenata minimum jednom mjesečno. Takođe, Banka u zavisnosti od grupacije klijenta minimum kvartalno vrši ispravku vrijedosti na grupnom – kolektivnom (portfolio) nivou ili na pojedinačnoj (individualnoj) ocjeni. Grupisanja se pored raspodjele na tip klijenta grupišu u odnosu na proizvode kod fizičkih lica.

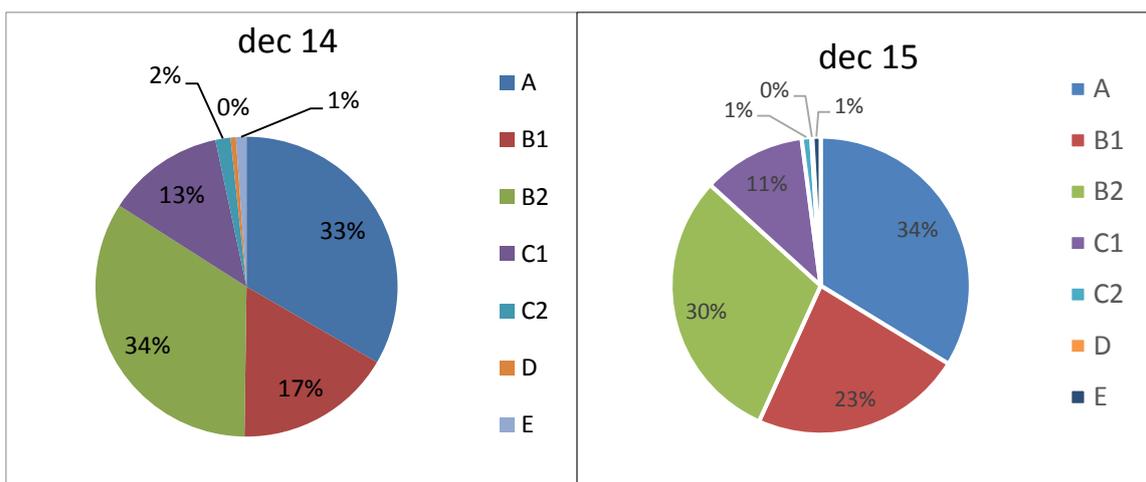
III. Ukupan iznos izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti

Ukupan iznos izloženosti bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika na 31.12.2015.

Ukupno kategorija	Kredit	Rezerve
A	65.064.460	0
B1	44.194.330	880.265
B2	57.922.744	4.050.813
C1	21.427.880	4.253.164
C2	1.995.803	798.317
D	224.394	157.092
E	1.705.223	1.705.223
Ukupno	192.534.834	11.844.875

Kategorija:	31.12.2014.	31.12.2015.
A	49.092.611	65.064.460
B1	24.689.453	44.194.330
B2	49.757.714	57.922.744
C1	18.523.867	21.427.880
C2	2.375.854	1.995.803
D	835.132	224.394
E	1.651.026	1.705.223
UKUPNO:	146.925.657	192.534.834

IV. Podjela izloženosti po geografskim područjima, razvrstanih na značajna područja prema značajnim kategorijama izloženosti banke (regioni, opštine i sl) a po potrebi i detaljnije razrađenih

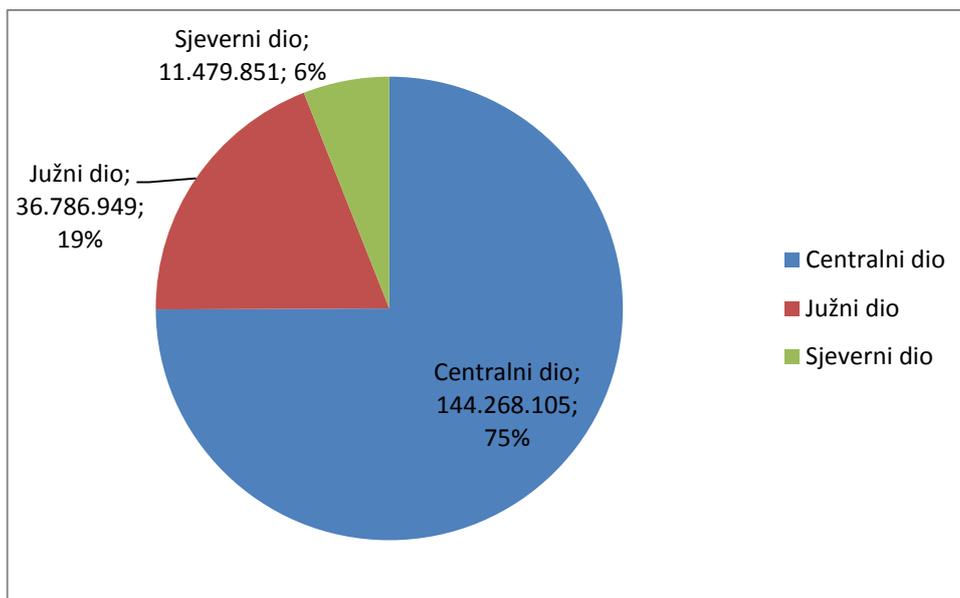
Hipotekarna Banka AD Podgorica nastoji diverzifikovati izloženost na teritoriji Crne Gore. Objektivno je zavisna od demografske strukture i kretanja stanovništva kao i privredne aktivnosti koja se odvija na teritoriji Crne Gore. Dijelom regionalna diverzifikacija je uslovljena i vremenskim periodom otvaranja poslovnih jedinica. Dugoročni cilj Banke je ravnomjerna diverzifikacija na teritoriji poslovanja.

Portfolio po regionima (ukupan portfolio) na 31.12.2015.

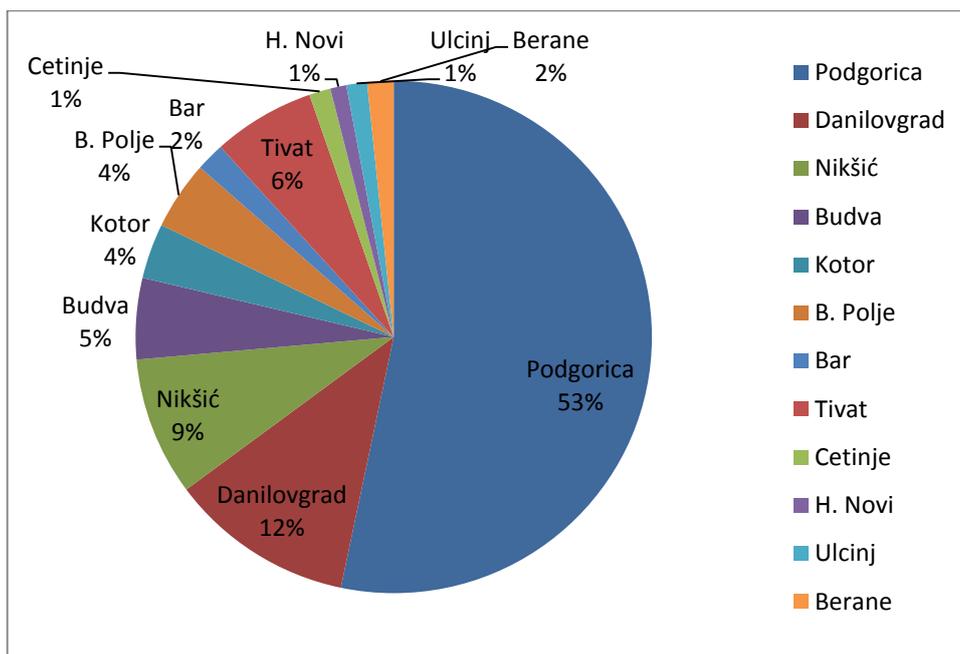
Grad	Broj kredita	Broj kredita (%)	Portfolio	Portfolio (%)
Podgorica	11.081	56%	102.590.427	70%
Danilovgrad	35	0%	22.265.250	15%
Nikšić	1.240	6%	16.827.989	11%
Budva	803	4%	9.858.290	7%
Kotor	899	5%	6.697.077	5%
B. Polje	1.661	8%	8.304.095	6%
Bar	808	4%	3.459.050	2%
Tivat	657	3%	12.341.554	8%
Cetinje	933	5%	2.584.438	2%
H. Novi	495	2%	1.934.144	1%
Ulcinj	349	2%	2.496.835	2%
Berane	908	5%	3.175.756	2%
Ukupno	19.869	100%	192.534.905	100%

Region	Broj kredita	Broj kredita (%)	Portfolio	Portfolio (%)
Centralni dio	13.289	67%	144.268.105	75%
Južni dio	4.011	20%	36.786.949	19%
Sjeverni dio	2.569	13%	11.479.851	6%
Ukupno	19.869	100%	192.534.905	100%

Struktura portfolija po regijama na 31.12.2015.

Opštinska struktura portfolija na 31.12.2015.

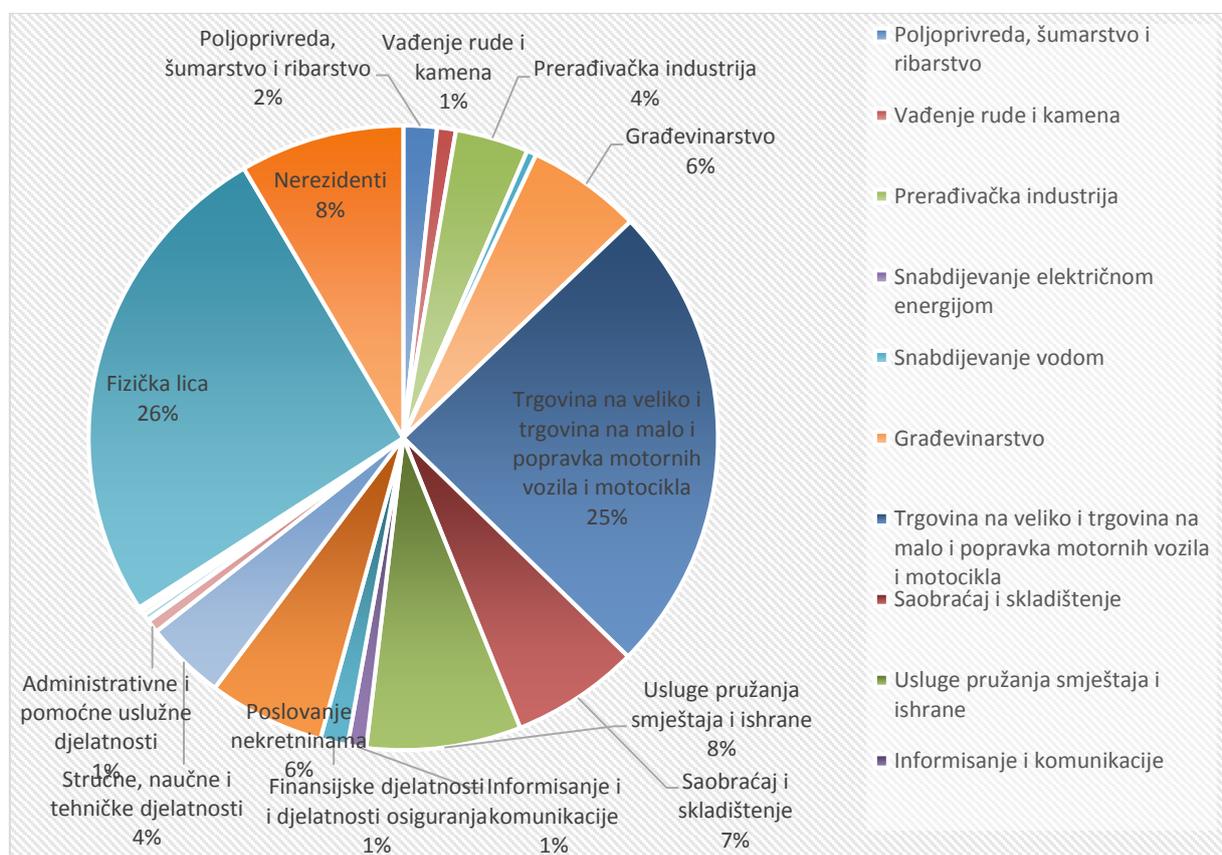

V. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti ili tipovima drugih ugovornih strana, razvrstane na kategorije izloženosti

Hipotekarna Banka AD Podgorica nastoji diverzifikovati izloženost po djelatnostima. Objektivno je zavisna od privredne aktivnosti koja se odvija na teritoriji Crne Gore.

Struktura kredita po djelatnostima na 31.12.2015.

Sektor	Iznos	Procenat
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3.309	1,72%
Vađenje rude i kamena	1.856	0,96%
Prerađivačka industrija	7.246	3,76%
Snabdijevanje električnom energijom	0	0,00%
Snabdijevanje vodom	941	0,49%
Građevinarstvo	11.342	5,89%
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	47.204	24,52%
Saobraćaj i skladištenje	12.711	6,60%
Usluge pružanja smještaja i ishrane	15.286	7,94%
Informisanje i komunikacije	1.834	0,95%
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2.722	1,41%
Poslovanje nekretninama	11.495	5,97%
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	7.960	4,13%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.290	0,67%
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	69	0,04%
Obrazovanje	54	0,03%
Zdravstvo i socijalna zaštita	613	0,32%
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	458	0,24%
Ostale uslužne djelatnosti	407	0,21%
Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	0	0,00%
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	0	0,00%
Ostalo	0	0,00%
Fizička lica	49.469	25,69%
Nerezidenti	16.268	8,45%
Ukupno	192.535	

VI Podjela izloženosti prema preostalom roku dospijeća

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospijeća sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	<u>Do mjesec dana</u>	<u>Od 1 do 3 mjeseca</u>	<u>Od 3 do 6 mjeseci</u>	<u>Od 6 do 12 mjeseci</u>	<u>Od 1 do 5 godina</u>	<u>Preko 5 godina</u>	<u>Ukupno</u>
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	124.783	0	0	0	0	0	124.783
Kredit i potraživanja od banaka	21.758	952	0	0	0	0	22.710
Kredit i potraživanja od klijenata	20.033	24.853	15.064	33.337	62.804	32.198	188.289
HOV koje se drže do dospijeća	6	0	3.500	0	213	0	3.719
HOV raspoložive za prodaju	64.225	131	1.027	275	377	0	66.035
Ukupno	230.805	25.936	19.591	33.612	63.394	32.198	405.536
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	692	0	0	0	0	0	692
Depoziti klijenata	173.518	28.320	25.343	51.856	36.128	2.368	317.533
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	5.011	0	238	1.478	7.504	26.911	41.142
Subordinisani dug	-48	0	0	0	0	10.000	9.952
Ukupno	179.173	28.320	25.581	53.334	43.632	39.279	369.319
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2015. godine	51.632	-2.384	-5.990	-19.722	19.762	-7.081	36.217
- 31. decembra 2014. godine	47.965	-2.967	-2.193	-7.498	4.904	-7.608	32.603
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2015. godine	51.632	49.248	43.258	23.536	43.298	36.217	
- 31. decembra 2014. godine	47.965	44.998	42.805	35.307	40.211	32.603	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2015. godine	12,73%	-0,59%	-1,48%	-4,86%	4,87%	-1,75%	
- 31. decembra 2014. godine	16,65%	-1,03%	-0,76%	-2,60%	1,70%	-2,64%	

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2015. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospijeća sredstava i obaveza od 1 – 3 mjeseca, 3 – 6 mjeseci, od 6 - 12 mjeseci i preko 5 godina. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva

i odliva sredstava. Kumulativni Gap je ročno usaglašen. Na dan 31. decembra 2015. godine, depoziti po viđenju u gore navedenoj tabeli su prikazani na osnovu očekivanih dospjeća korišćenjem modela baziranom na istorijskim podacima Banke. Banka primjenjuje navedeni pristup upravljanja likvidnošću od 31. decembra 2012. godine.

Ročnost finansijskih obaveza prema preostalom roku dospjeća

	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2015. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	692	-	-	-	-	-	692
Obaveze prema klijentima	167.150	6.368	28.320	77.199	36.128	2.368	317.533
Obaveze po kreditima od klijenata	0	5.011	0	1.716	7.504	26.911	41.142
Subordinisani dug	0	-48	0	0	0	10.000	9.952
	167.842	11.331	28.320	78.915	43.632	39.279	369.319

	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2014. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	597	-	-	-	-	-	597
Obaveze prema klijentima	96.229	4.386	17.339	61.366	33.309	2.689	215.318
Obaveze po kreditima od banaka	-	1.030	748	3.050	14.116	10.730	29.674
Subordinisani dug	-	-112	-	51	-	10.000	9.939
	96.826	5.304	18.087	64.467	47.425	23.419	255.528

VII. Iznos nekvalitetne aktive i dospjelih nenaplaćenih portaživanja podijeljene na značajna geografska područja, uključujući rezervacije / ispravke vrijednosti za svako geografsko područje

Opština	Dospjela glavnica (C,D,E)	Nedospjela glavnica (C,D,E)	Bruto kredit (C,D,E)	Neto kredit (C,D,E)	Rezervacija glavnice (C,D,E)
Podgorica	749.692	18.792.509	19.542.201	19.385.010	5.030.435
Danilovgrad	15.002	596.253	611.255	611.255	122.251
Nikšić	154.946	358.577	513.523	513.523	227.444
Budva	281.537	255.260	536.798	535.798	434.304
Kotor	5.258	2.156.349	2.161.607	2.161.607	436.554
B. Polje	161.050	1.351.558	1.512.609	1.512.056	482.127
Bar	6.494	12.226	18.720	18.478	8.991
Tivat	1.822	195	2.017	2.017	1.676
Cetinje	106.918	196.769	303.687	303.687	121.724
H. Novi	17.572	6.474	24.047	24.047	10.242
Ulcinj	6.407	63.525	69.931	69.931	14.313
Berane	13.920	42.987	56.907	56.896	23.631
UKUPNO	1.520.619	23.832.681	25.353.300	25.194.305	6.913.694

VIII. Promjene u rezervacijama / ispravkama vrijednosti za nekvalitetnu aktivu

TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

Kretanja na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja, kao i pregled Troškova obezvrjeđenja i rezervisanja dati su u prilogu:

a) Troškovi obezvrjeđenja		
U hiljadama EUR	2015	2014
Neto rezervisanja/(ukidanje rezervisanja) po osnovu:		
- kredita	1,798	1,510
- naknada	2	7
- hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	1,322	-
- ostalo	150	57
	3,272	1,574
b) Troškovi rezervisanja		
U hiljadama EUR	2015	2014
Neto rezervisanja/(ukidanje rezervisanja) po osnovu:		
- vanbilansnih stavki	554	(383)
- ostalo	3	4
	557	(379)

c) Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja 2015. godina
2015. godina

U hiljadama EUR

	Kredit i poslovi lizinga (napomena 16)	Kamate (napomena 16)	Stečena aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik (napomena 25)	Ostala potraživanja	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju (napomena 25)	Rezervisanja na HoV AFS	Ukupno
Stanje na početku godine	5,239	50	495	312	140	290	-	6,526
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	1,798	-	-	3	151	555	1,322	3,829
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na BU	-	37	85	-	3	-	-	125
Prenos na vanbilans	(742)	(3)	-	-	-	-	-	(745)
Stanje na kraju godine	6,295	84	580	315	294	845	1,322	9,735

2014. godina

U hiljadama EUR

	Kredit i poslovi lizinga (napomena 16)	Kamate (napomena 16)	Stečena aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik (napomena 25)	Ostala potraživanja	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju (napomena 25)	Ukupno
Stanje na početku godine	4,660	66	342	307	134	674	6,183
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	1,510	-	-	5	64	(384)	1,195
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na BU	-	(13)	153	-	(58)	-	82
Prenos na vanbilans	(931)	(3)	-	-	-	-	(934)
Stanje na kraju godine	5,239	50	495	312	140	290	6,526

8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti

Banka u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala standardizovanim metodom, izračunava potrebni kapital za kreditni rizik.

Tabela pruža detaljan uvid u sve stavke bilansne aktive koje se ponderišu i služe za izračun potrebnog kapitala za kreditni rizik (članovi 11-71 Odluke). Iznos izloženosti u tabeli predstavlja knjigovodstvenu vrijednost izloženosti umanjenu za iznos rezervacija (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrijednosti) za te izloženosti (član 12 Odluke) - i dobija se *neto princip*. Rizikom ponderisani iznos izloženosti predstavlja proizvod iznosa neto izloženosti i odgovarajućeg pondera rizika za tu izloženost (član 14 Odluke). Definicije pojedinih entiteta prema kojima je Banka izložena date su u samom tekstu Odluke.

Obrazac PBA – izvještaj o ponderisanoj bilansnoj aktivi

Naziv potraživanja		Bruto izloženosti	Rezervacije (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrij.)	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisani iznos izlož.	Pozicija
		1	2	3=1-2	4	5
Ponder 0%						
1	Izloženost prema Evropskoj centralnoj banci			0	0	1
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	2
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 0 i 1			0	0	3
4	Izloženost prema centralnoj vladi u Crnoj Gori i CBCG	155,109		155,109	0	4
5	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama (član 25 Odluke o adekvatnosti kapitala) - u daljem tekstu: Odluka			0	0	5
6	Izloženost prema međunarodnim organizacijama (član 26 Odluke)			0	0	6
7	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	21,287		21,287	0	7
8	Zlatne poluge koje se nalaze u trezoru banke ili su deponovane na drugom mjestu kao obezbjeđenje za obaveze banke			0	0	8
9	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% (član 102 stav 1, član 103 tačka 1, član 104 Odluke)	8,719	2	8,717	0	9
10	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	10
Ponder 10%						

1	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 1			0	0	11
2	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 10% (član 102 stav 2, član 103 tačka 2 Odluke)			0	0	12
Ponder 20%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	13
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	14
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1	1,435		1,435	287	15
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1,2 ili 3	18,089		18,089	3,618	16
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca (ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)			0	0	17
6	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 2			0	0	18

7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	19
8	Kratkoročne izloženosti prema institucijama i privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1 (član 51 Odluke)			0	0	20
9	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1 (član 52 Odluke)			0	0	21
10	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 1 (član 154 Odluke)			0	0	22
11	Gotovina na putu			0	0	23
12	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 20%			0	0	24
13	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 20% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	25
Ponder 35%						
1	Izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima za koje su ispunjeni uslovi iz člana 37 Odluke	9,898	267	9,631	3,371	26
2	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet stambena nepokretnost ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 37 stav 2 Odluke			0	0	27
Ponder 50%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	28
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	29

3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 ili 3			0	0	30
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5	3,706		3,706	1,853	31
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca (ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)	72	1	71	36	32
6	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	33
7	Izloženosti obezbijeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 1 Odluke)	11,109	416	10,693	5,347	34
8	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	35
9	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke, za koje su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 4	1,672	961	711	356	36
10	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 3			0	0	37
11	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)			0	0	38

12	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)			0	0	39
13	Izloženosti koje su u potpunosti obezbijeđene hipotekom ili fiducijom nad poslovnim nepokretnostima na teritoriji zemalja članica EU (dijelu izloženosti utvrđenom u skladu sa članom 39 Odluke)			0	0	40
14	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 52 Odluke)			0	0	41
15	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 154 Odluke)			0	0	42
16	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 50%			0	0	43
17	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 50% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	44
Ponder 75%						
1	Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima (ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 34 Odluke)	33,720	758	32,962	24,722	45
Ponder 100%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5			0	0	46
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5 i 6			0	0	47
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, za koje banka ne koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije ili izvozne kreditne agencije			0	0	48
4	Izloženost prema javnim državnim tijelima iz člana 24 stav 2 Odluke			0	0	49

5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5	19,290	340	18,950	18,950	50
6	Učešće banke u kapitalu ili ulaganje u druge elemente sopstvenih sredstava druge kreditne institucije ukoliko ne predstavlja odbitnu stavku sopstvenih sredstava (član 31 Odluke)	3,597	1,169	2,428	2,428	51
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4			0	0	52
8	Izloženost prema privrednim društvima za koje ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije pod uslovima iz člana 32 stav 2 Odluke			0	0	53
9	Izloženosti obezbijeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 2 Odluke)	26,845	2,304	24,541	24,541	54
10	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	55
11	Ostale izloženosti obezbijeđene nepokretnostima (koje ne ispunjavaju uslove za razvrstavanje u neku od kategorija iz člana 35, stava 1, tačka 1 i 2)	52,491	5,032	47,459	47,459	56
12	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezerve za potencijalne kreditne gubitke prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti	2,540	1,777	763	763	57
13	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke umanjnim za rezervacije za potencijalne gubitke (član 42 stav 3 Odluke)			0	0	58
14	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 4			0	0	59
15	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	60
16	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	61

17	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4 (član 52 Odluke)			0	0	62
18	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije (član 52 stav1 tačka 2 Odluke)	3,689		3,689	3,689	63
19	učešće u kapitalu drugih pravnih lica pravnih lica i ostalim kapitalnim ulaganjima, isključujući ulaganja koja predstavljaju odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke(član 58 Odluke)			0	0	64
20	Materijalna imovina (zemljište, zgrade, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalnu imovinu u pripremi (Član 62 Odluke)	3,465	738	2,727	2,727	65
21	Izloženosti za koje drugim odredbama ove odluke nije propisan način primjene pondera rizika član 63 Odluke)	39,188	1,889	37,299	37,299	66
22	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 3(član 154 Odluke)			0	0	67
23	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 100%			0	0	68
24	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 100% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	69
Ponder 150%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	70
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 7			0	0	71
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeca dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6	355	153	202	303	72

4	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	73
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	74
6	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	75
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6			0	0	76
8	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezervacije za potencijalne kreditne gubitke ne prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti	1,563	62	1,501	2,252	77
9	Visokorizične izloženosti u skladu sa članom 43 i 44 Odluke			0	0	78
10	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5,ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	79
11	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5,ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	80
12	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6 (član 52 Odluke)			0	0	81
13	Izloženosti po osnovu ulaganaja u otvorene investicione fondove povezanih sa visokim rizikom (član 52, stav 2 Odluke)			0	0	82
Ponder 350%						
1	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 (član 154 Odluke)			0	0	83
UKUPNO PONDERISANA BILANSNA AKTIVA		417,838	15,869	401,970	179,998	84

PVB - Izvještaj o ponderisanim vanbilansnim stavkama

Tabela pruža detaljan uvid u sve stavke vanbilansne aktive koje se ponderišu i služe za izračun potrebnog kapitala za kreditni rizik (članovi 13 i 14 Odluke o adekvatnosti). Iznos izloženosti po osnovu stavki vanbilansa predstavlja vanbilansnu obavezu Banke (kreditni ekvivalent vanbilansne izloženosti) tj. knjigovodstvenu vrijednost umanjenu za iznos rezervacija (veći iznos ili obračunate rezervacije ili rezerve za vanbilans). Ponderisana vrijednost izloženosti po osnovu vanbilansa predstavlja proizvod kreditnog ekvivalanta vanbilansne izloženosti i odgovarajućih pondera rizika za tu izloženost kako je dato u tabeli.

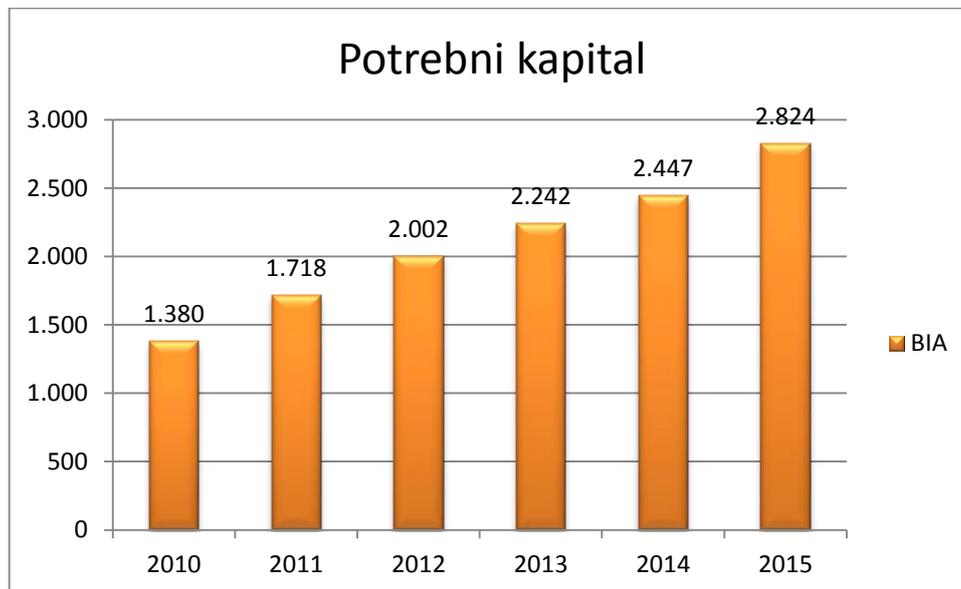
9. Rizik druge ugovorne strane

Banka na 31.12.2015. nije bila izložena riziku druge ugovorne strane pa stoga ne objavljujemo informacije o takvim izloženostima.

10. Operativni rizik

Operativni rizik se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarenja gubitka u poslovanju Banke, usled neadekvatnih ili propusta vezanih za interne procese, kontrole i ljude ili/i eksternih događaja, odnosno usled slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu Banku izložiti riziku. Banka za izračun potrebnog kapitala za pokriće operativnih rizika koristi osnovni indikator (BIA - Basic Indicator Approach) a paralelno koristi za interne potrebe i standardizovani pristup kao dopunski parametar.

Godina	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Basic Indicator Approach (BIA)	1.380	1.718	2.002	2.242	2.447	2.824

11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Shodno Strategiji upravljanja rizicima, Banka može vršiti investiranja u dužničke hartije od vrijednosti, kao i vlasničke hartije od vrijednosti koje se kotiraju na berzi, odnosno akcije pravnih lica koja se bave finansijskom ili nefinansijskom djelatnošću za koje se procijeni da Banka po osnovu investicija u vlasničke hartije od vrijednosti, može ostvariti prinose uz prihvatljiv nivo rizika. Investiciona aktivnost, usmjerena na podizanje efikasnosti upravljanja sredstvima, prihvatljiva je i poželjna uz minimiziranje rizika iz tih aktivnosti.

S obzirom na navedeno, Banka u svom portfoliu ima: hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju, hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća i ulaganja u kapital drugih pravnih lica.

Struktura ulaganja na dan 31.12.2015.

(u '000 EUR)

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	66.035
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	3.719

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju instrumente kapitala drugih pravnih lica i dužničke hartije od vrijednosti. Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se iskazuju po fer vrijednosti. Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na berzi se zasniva na tekućim cijenama ponude. Nerealizovani dobiti i gubici po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru revalorizacionih rezervi, dok se hartija od vrijednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje ili dok ta hartija od vrijednosti nije trajno obezvrijeđena. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanjuje vrijednost, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha.

Prihodi od kamata na dužničke hartije od vrijednosti se obračunavaju i pripisuju mjesečno. Dividende po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju priznane se u bilansu uspjeha onda kada subjekat stekne pravo na uplatu.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća vode se po amortizovanom trošku ulaganja. Amortizovani trošak ulaganja je akvizicijski trošak/nominalna vrijednost kupljenih vrijednosnih papira umanjena/uvećana za diskont/premiju korigovan za amortizovani iznos diskonta/premije. Premija ili diskont vremenom se amortizuju a najmanje kvartalno priznaju u bilansu uspjeha, tako da se na dan dospjeća vrijednosnog papira njegova knjigovodstvena vrijednost izjednačava sa nominalnom vrijednošću na koju glasi.

Tržište kapitala po prirodi je nepredvidivo pa se stoga kretanje tržišnih cijena hartija koje se drže u portfoliju prati na dnevnoj osnovi, radi utvrđivanja trenutne vrijednosti portfolia Banke.

U nastavku je analitika pozicija na dan bilansiranja:

a) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

U hiljadama EUR	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Vlada Crne Gore	38,758	13,778
Ostali rezidenti	2,784	2,182
Nerezidenti	23,849	10,308
Neamortizovani diskont/premije	532	110
Ispravka vrijednosti HOV raspoloživih za prodaju	(1,322)	-
Kamatna potraživanja HOV raspoloživih za prodaju, ispravka vrijednosti kamata, vremenska razgraničenja kamata i naknada	1,434	182
Ostalo	-	-
	66,035	26,560

Hartije od vrijednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 38,758 hiljada odnose se na Državne obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore, nominalne vrijednosti EUR 38,930 hiljada čiji je rok dospijeca prijetežno u decembru 2016. godine, sa kamatnom stopom 3M EURIBOR+595bps.

U nastavku je dat detaljan priegled Hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, koji uključuje glavnice po fer vrijednosti, neamortizovani diskont, premije i kamatu:

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Dužničke hartije od vrijednosti	63,616	24,089
Ministarstvo finansija Vlade Crne Gore	40,435	14,063
Finanziaria Internationale Holding SPA	3,099	2,048
Negentropy SICAV	2,092	2,021
Podravska banka a.d.	2,071	2,003
Corporation Financière Européenne S.A.	3,345	1,969
New Millenium Sicav	1,596	1,591
Ferrexpo Finance plc	203	394
Agramnekretnine DD	107	-
Arcelormittal S.A.	634	-
Banca Popolare di Vicenza	997	-
Hrvatska banka za obnovu i razvitak	948	-
International bank of Azerbaijan	907	-
JCS Russian Railways	943	-
Ministarstvo finansija Albanije	517	-
Ministarstvo finansija Srbije	2,866	-
State oil company of Azerbaijan	942	-
Vlasničke hartije od vrijednosti	2,419	2,471
Credy banka AD, Kragujevac	45	62
Granit Pešćar AD, Ljig	-	16
Mlekara AD, Subotica	-	103
Preduzeće za puteve Požarevac AD, Požarevac	-	52
Telekom Srpske AD, Banja Luka	141	56
Crnogorski Elektroprenosni Sistem AD, Podgorica	-	153
Jugopetrol AD, Kotor	21	17
Kontejnernski terminali i generalni tereti AD, Bar	-	2
Autoremont AD, Kotor	6	6
Atlas Banka AD, Podgorica	1,584	2,002
Barska Plovidba AD, Bar	1	2
Luka Bar AD, Bar	1	-
Port of Adria AD	2	-
Messer Tehnogas AD, Beograd	195	-
Aerodrom Nikola Teska AD, Beograd	199	-
Iritel AD, Beograd	17	-
Paraćinka AD, Paraćin	37	-
Energoprojekt Entel AD, Banja Luka	49	-
ZIF Zepter Fond AD, Banja Luka	85	-
Sojaprotein AD, Bečej	36	-
	66,035	26,560

Hartije od vrijednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine, u najvećem delu, osim objašnjenih hartija Vlade Crne Gore, se odnose na sledeće komitente:

1. Obveznice Finanziaria Internationale Holding SPA dospievaju 28. jula 2016. godine, sa kamatnom stopom 4% godišnje i polugodišnjom isplatom kupona,
2. Obveznice Podravske banke d.d. Koprivnica nominalne vrijednosti EUR 2,000 hiljada kupljene su krajem 2013. godine, sa rokom dospelja 23. decembar 2021. godine, kamatnom stopom 6.5% i polugodišnjom isplatom kupona,
3. Obveznice Corporation Financière Européenne S.A. dospievaju 02. novembra 2017. godine, sa kamatnom stopom 6% godišnje i polugodišnjom isplatom kupona i
4. Državne obveznice Ministarstva finansija Vlade Srbije dospievaju u 2017. godini, i nose kamatnu stopu 4% godišnje.

b) Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 3,719 hiljada (31. decembra 2014. godine: EUR 1,666 hiljada) odnose se na:

1. Državne zapise Vlade Crne Gore nominalne vrijednosti EUR 3,500 hiljada čiji je rok dospelja šest mjeseci od dana kupovine sa godišnjom kamatnom stopom od 0.50% i
2. Obveznice Crnogorskog fonda rada u iznosu od EUR 213 hiljada sa dospeljem do 27. jula 2017. godine i godišnjom kamatnom stopom od 7%.

Tokom izvještajnog perioda, Banka je ostvarila sledeće rezultate iz poslova sa hartijama od vrijednosti:

VRSTA PRIHODA	(u '000 EUR)	
	Iznos:	
Prihodi od kamata	1,777	
Prodaja akcija/udjela	172	
Dividenda	36	

Ukupni nerealizovani dobitak nastao usklađivanjem sa fer vrijednošću na datum bilansiranja, iznosio je EUR 371 hiljada.

12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige

I. Priroda rizika kamatne stope i ključne pretpostavke korišćene za mjerenje izloženosti riziku kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke

U uslovima deregulacije bankarskog poslovanja i dinamičnih promjena u bankarskom okruženju, kamatne stope banke se često mijenjaju i usklađuju sa novonastalim uslovima poslovanja banke. To se odnosi kako na aktivne tako i na pasivne kamatne stope.

Mogućnost promjene kamatnih stopa je bitna karakteristika poslovne politike Banke i ključni faktor uspješnog poslovanja banke. Od obima i strukture produktivne aktive banke i visine aktivnih kamatnih stopa zavisi nivo ukupnog prihoda banke, dok su rashodi primarno determinisani visinom pasivnih kamatnih stopa i strukturom pasive.

Razlika između ukupnih prihoda i rashoda od kamata predstavlja neto kamatni prihod banke.

Politika kamatnih stopa se formira u skladu sa poslovnom strategijom Banke, strategijom procenta ostvarenja prihoda od kamatne stope u ukupnim приходima i procenta kamatnih rashoda u ukupnim rashodima Banke. Definisanjem učešća neto kamatnih prihoda u ukupnim приходima, Banka kroz biznis plan i projekcije bilansa stanja, bilansa uspjeha i novčanih tokova u dugom roku, formira svoju strategiju i politiku kamatnih stopa.

Obzirom da banka vrši ročnu transformaciju depozita iz kratkoročnih izvora u dugoročne plasmane, mora voditi računa o horizontalnoj ravnoteži u bilansu stanja: da se varijabilni izvori plasiraju u varijabilne plasmane, a se fiksni izvori plasiraju u fiksne plasmane, te da se eventualni neusklađenosti ispravljaju tehnikama „hedžinga“. Na operativnom nivou treba koristiti informacije i predviđanja kretanja inflacije, tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu (lokalnom, regionalnom i međunarodnom) i koristiti eventualne prostore (otvorene pozicije) za stvaranje dodatnih prihoda kroz pravilno operativno pozicioniranje Banke.

Banka preko ALCO komiteta prati ostvarivanje strategije i ove politike, prati da se ne daju dugoročni plasmani sa fiksnim kamatnim stopama koji se vezuju za kratkoročne izvore (obezbjeđuje ročnu usklađenost), da se premija rizika uključuje u aktivnu kamatnu stopu na plasmane u skladu sa rejtingom klijenta i da se vremenska dimenzija ima u vidu prilikom formiranja kamatne stope.

Faktori rizika od kojih zavisi tržišno formiranje kamatnih stopa su:

1. premija rizika
2. ročna transformacija sredstava
3. plasman u Hartije od vrijednosti
4. nekamatonosna pasiva
5. veličina banke
6. intenzitet konkurencije
7. struktura plasmana i depozita
8. pozicija na tržištu novca
9. preferencija komitenata
10. tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu
11. nivo referentne kamatne stope dostupne Banci
12. nivo kamatne stope na među-bankarskom tržištu
13. elementi konkurentnosti
14. predviđanje inflacionih trendova
15. stopa obavezne rezerve na depozite

Prema vrsti uzroka rizika kamatne stope, možemo ih podijeliti na sledeće kategorije:

- Rizik ročne neusklađenosti
- Rizik krive prinosa
- Rizik osnovice (referentnih kamatnih stopa, fiksnih i varijabilnih) i
- Rizika opcije (prijevremenog vraćanja plasmana ili povlačenja depozita)

II. Promjene ekonomske vrijednosti, dobiti ili drugog relevantnog mjerila koje koriste zaposleni u banci, zaduženi za mjerenje, praćenje i upravljanje rizikom kamatne stope, a koje su nastale zbog promjena kamatnih stopa u skladu sa korišćenim metodama za izračunavanje kamatnog rizika, raščlanjeno po valutama

ALCO, minimalno jedanput mjesečno, na svojim sjednicama razmatra rizik kamatne stope iz bankarske knjige, praćenjem mjesečno ostvarenih prihoda i rashoda i odnos sa planom za tu godinu (biznis planom), posmatra mjesečno obračunatu maržu na aktivnoj i pasivnoj strani bilansa stanja poredi ih i posmatra kamatnu maržu. Takođe konvertuje kamate na godišnjem nivou, poredi kamatonosnu aktivu i pasivu i dinamiku kretanja u vremenskom periodu od godinu dana. ALCO prati i mjesečno ostvarene prihode i rashode, poredi ih sa planiranim i prati u dužem vremenskom periodu (od najmanje godinu dana).

Takođe, prati se izloženost Banke na promjene u kamatnim stopama, primjenom standardizovanog šoka od 200 b.p. i uticaj na bilans uspjeha. Prati se dodatno i uticaj u slučaju povlačenja novca sa računa a vista depozita. Praćenje se vrši na osnovu GAP analiza i uticaja na bilans uspjeha za sve valute na konsolidovanoj osnovi kao i na nivou pojedinačnih značajnijih valuta. GAP analiza obuhvata vremenske okvire za raspoređivanje stavki bilansa stanja: 1-30 dana, 31-90 dana, 91-180 dana, 181 -365 dana, preko 1 godine.

Pored GAP analize, koristi se i GAP –trajanja kako bi se pratila i potencijalna promjena svih vrijednosti budućih aktivnih i pasivnih gotovinskih tokova Banke osjetljivih na kamatni rizik čija razlika predstavlja „ekonomsku vrijednost kapitala“ Banke ili EVE (Economic value of Equity). Za razliku od kamatnog GAP –a koji uzima u obzir aktivne i pasivne gotovinske tokove do jedne godine, GAP trajanja uzima u obzir sve gotovinske tokove.

Prilikom izračunavanja gap-a dospjeća, pretpostavka je da sve pozicije kamatonosno osjetljive aktive i pasive u okviru jedne zone dospijevaju istovremeno na sredini te zone.

Kako bi se izračunao uticaj postojanja GAP-a dospjeća svake od četiri vremenske zone na neto prihode od kamata do godine dana, potrebno je pomnožiti iznos GAP-a sa dijelom godine tokom kojeg GAP postoji kao i sa standardizovanim kamatnim šokom koji iznosi 0,02 (200 bps). Dio godine tokom kojeg postoji izloženost GAP-u se računa kao broj dana od sredine te vremenske zone do kraja godine, podijeljen sa brojem dana u godini. Kao primjer, za prvu zonu ova vrijednost iznosi 0,96 godina $((365-15)/365)$. Ukupna godišnja promjena neto prihoda od kamata do godine dana (red 14 u Tabeli 1) usled standardizovanog kamatnog šoka se dobija kada se saberu uticaji na neto kamatni prihod u sve četiri vremenske zone.

Potreban kapital za pokriće rizika kamatne stope iz bankarske knjige se dobija kao maksimalna vrijednost godišnje promjene prihoda od kamata za posljednjih 12 mjeseci. Podaci o godišnjim promjenama prihoda od kamata se dobijaju na osnovu mjesečnih kalkulacija koje sprovodi Služba za nadzor i izvještavanje o rizicima u domenu upravljanja rizikom kamatne stope iz bankarske knjige u skladu sa Procedurom za upravljanje rizikom kamatne stope iz bankarske knjige.

Stres testiranje se radi dopunom promjena kamatnih stopa do +/- 300 bps ili 3%. Kako Banka radi sa fiksnim kamatnim stopama i na strani aktive i na strani pasive, promjena od 3% je i više nego ekstremno uticaj za period od 12 mjeseci.

13. Sekjuritizacija

Banka nema sekjuritizacijskih transakcija i izloženosti pa stoga ne objavljujemo informacije o takvim izloženostima.

14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

I. Politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja

U dijelu materijalne kreditne zaštite Banka ne koristi postupke bilansnog i vanbilansnog netiranja, Banka kod depozita i drugih kolaterala koristi jednostavne metode u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

II. Politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, ali Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. kolateralom.

Kolateral kao sekundarni izvor povratka duga uzima se ukoliko izostane primaran izvor povrata duga – novčani tok, a ne zato da bi se slabi kreditni zahtjev učinio prihvatljivim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za osiguranje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – Katalogom kolaterala.

III. Opis osnovnih vrsta kolaterala kojim se banka koristi

Banka za potrebe umanjenja kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod materijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolaterale:

- Nekretnine
- Depoziti
- Hartije od vrijednosti
- Polise osiguranja
- Zaloge
- Operativne instrumente osiguranja naplate potraživanja

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod nematerijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolaterale:

- Garancije drugih banaka koje imaju zadovoljavajući rejting
- Jemstva drugih pravnih lica
- Garancije države, jedinica lokalne i regionalne samouprave
- Jemstva drugih lica – prihvatljivih za Banku

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurane hipotekom na nepokretnosti (ima). Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika ali banka prihvata i da kreditni i hipotekarni dužnik su različita lica (naročito zbog rodbinskih veza u Crnoj Gori i činjenice da imovina preduzeća (npr. d.o.o.) se vode na imena fizičkih lica (vlasnika). Banka prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

IV. Glavne vrste garanata/jemaca i drugih pružalaca kreditne zaštite za kreditne derivate i njihovu sposobnost

Banka zadržava pravo da isključivo prema svojim kriterijumima odlučuje o tome da li su joj ponuđeni instrumenti osiguranja zadovoljavajući, odnosno da li će ih prihvatiti za osiguranje potraživanja, obzirom na njihovu vrijednost, naplativost i dokumentovanost.

Pravila za osiguranje potraživanja Banke definišu osnovne kriterijume na kojima se bazira procjena vrijednosti kolaterala, u zavisnosti od instrumenta osiguranja ponuđenog za obezbjeđenje potraživanja, Banke, prvenstveno s aspekta pravnog legaliteta, tržišne vrijednosti, odnosno brzine utrživosti instrumenta osiguranja, uključujući i postupak za pravnu realizaciju kolateralnog pokrića, kao i postupke koji se primjenjuju u slučaju promjene vrijednosti kolaterala, s aspekta njezine naplativosti, odnosno raspoloživosti i dokumentovanosti.

U procesu utvrđivanja vrijednosti kolaterala koristi se procjena od strane nezavisnog procjenitelja, dokumentovana na jasan i transparentan način izvještajem o procjeni i predstavlja osnov za prihvatanje ponuđenog instrumenta osiguranja (ukoliko procedurom ili katalogom kolaterala nije drugačije definisano).

V. Informacije o koncentracijama tržišnog i kreditnog rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente osiguranja, vrijednost koja je tokom vremena stabilna. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i reditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolaterala i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju. Kao mjere smanjenja koncentracije možemo nabrojati: naplata kredita po planu dospjeća, uzimanje prvoklasnih kolaterala, uzimanje odnosa kolateral: kredit iznad 1 itd.